

ประเด็นข้อหาหรือสาธารณะ

ในการประชุมรับฟังข้อมูลสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (ด้านสถานะและสุขภาพ) และการหาหรือ
สาธารณะเพื่อการผลักดันแนวทางการแก้ไขปัญหาสิทธิและสถานะบุคคลในพื้นที่ชายแดน
(กรณีศึกษาพื้นที่ อ.แม่สอด และ อ.อุ้มผาง จ.ตาก)

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากคณะทำงานภายใต้โครงการ การรับฟังและตรวจสอบสถานการณ์การเข้าถึงสิทธิและการ
ใช้สิทธิด้านสาธารณสุข หลักประกันสุขภาพ และการได้รับการร้องตัวบุคคลโดยการจดทะเบียนการเกิดของ
กลุ่มคนที่มีปัญหาสถานะบุคคลในพื้นที่อำเภอแม่สอด อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก (Area Study)¹ ได้รวบรวม
ติดตามข้อมูลสถานการณ์ ตลอดจนปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภอแม่สอด และอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตั้งแต่
เดือนสิงหาคม 2553 กอปรกับการประชุมย่อยในพื้นที่เพื่อรับฟังข้อมูลสถานการณ์ ระหว่างวันที่ 3-5 กันยายน
2553 คณะทำงานพบว่า มีสถานการณ์ทั้งในเชิงข้อกฎหมาย และข้อเท็จจริงที่ต้องการความร่วมมือจากภาค
ส่วนต่างๆ อันได้แก่ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง องค์กรพัฒนาเอกชน ภาควิชาการ จึงเห็นควรจัดให้มีเวทีหารือ
สาธารณะเพื่อนำเสนอสถานการณ์และประเด็นปัญหา เพื่อการร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา
สถานะบุคคล และสิทธิต่อไป

เป้าหมาย

(1) การประชุมรับฟังข้อมูลสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (ด้านสถานะและสุขภาพ) และการหาหรือ
สาธารณะเพื่อการผลักดันแนวทางการแก้ไขปัญหาสิทธิและสถานะบุคคลในพื้นที่ชายแดน(กรณีศึกษาพื้นที่ อ.
แม่สอด และ อ.อุ้มผาง จ.ตาก)

(2) การสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อผลักดันการแก้ไขปัญหาด้านสิทธิทางสาธารณสุข หลักประกัน
สุขภาพ และการได้รับการร้องตัวบุคคลโดยการจดทะเบียนการเกิดของกลุ่มคนที่มีปัญหาสถานะบุคคล โดยใช้
สถานการณ์ปัญหาที่ตรวจสอบในพื้นที่อำเภอแม่สอด และอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

¹ ประกอบไปด้วย คณะอนุกรรมการด้านสิทธิและสถานะบุคคลของผู้ไร้สัญชาติ ไทยพลัดถิ่น ผู้อพยพ และชนพื้นเมือง ใน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ(กสม.) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ โรงพยาบาลอุ้มผาง อำเภออุ้มผาง จังหวัด
ตาก และโครงการพัฒนาองค์ความรู้และกลไกการทำงานเครือข่ายด้านสถานะบุคคลและสิทธิเพื่อการจดทะเบียนการเกิดถ้วน
หน้า ภายใต้สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อเฝ้าระวังสภาวะไร้รัฐ (SWIT) โดยได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต
แรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหสถานะบุคคล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ประเด็นข้อหาหรือ

ประเด็น	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>ข้อหาหรือประการที่ 1. แม้ว่าการจดทะเบียนการเกิดเพื่อรับรองตัวบุคคลตามกฎหมายจะเป็นหลักการและทางปฏิบัติที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมายทั้งในระดับรัฐธรรมนูญ กฎหมายการทะเบียนราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534 แก้ไขฉบับที่ 2 พ.ศ.2551 ที่รับรองการจดทะเบียนการเกิดให้กับเด็ก และอดีตเด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่อำเภอแม่สอด และอำเภออุ้มผาง ซึ่งพบว่ามี การเกิดของเด็กซึ่งเป็นบุตรของคนต่างด้าวจำนวนมากนั้น การบันทึกข้อมูลพ่อ แม่ และตัวเด็กในเอกสารรับรองการเกิด (ท.ร.1/1) มีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากปัญหาการสื่อสารด้านภาษา</p> <p>ประเด็นข้อหาหรือ มีความเป็นไปได้หรือไม่ ถึงการกำหนดแนวทางการจดทะเบียนการเกิดเด็กที่เป็นบุตรคนต่างด้าว ที่สามารถสนับสนุนการการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศต้นทาง เช่น การออกสูติบัตรเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาพม่า</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ส่วนการทะเบียนราษฎร (สทร.) กรมการปกครอง ● หน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุข, ● UNHCR ● ARC ● ผู้เชี่ยวชาญในคณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านสิทธิสาธารณสุข สิทธิในหลักประกันสุขภาพ และสิทธิในการได้รับการรับรองตัวบุคคลโดยการจดทะเบียนการเกิด (กานต์ เสริมชัยวงศ์, ชูติ งามอุรเลิศ, วีรวิชญ์ เขียวชัยนันท์ และชาติชาย อมรเลิศวัฒนา)
<p>ข้อหาหรือประการที่ 2. จากการตรวจสอบพบว่า เด็กและอดีตเด็กที่เกิดก่อนช่วงสิงหาคม 2551 โดยเฉพาะกรณีเด็กที่เกิดที่คลินิกแม่ตาว (ถูกพิจารณาว่าเป็นกรณีการเกิดนอกสถานพยาบาล) ยังมีข้อจำกัดในการได้รับการจดทะเบียนการเกิด</p> <p>เนื่องจากเอกสารรับรองการเกิดที่คลินิกแม่ตาวออก (โดยรูปแบบและเนื้อหาของเอกสารเป็นการยืนยันว่าเด็กคนดังกล่าวเกิดในดินแดนรัฐไทย ระบุข้อมูลพื้นฐานของเด็ก และพ่อแม่เช่นเดียวกับเอกสารรับรองการเกิด ท.ร.1/1 ที่ออกโดยสถานพยาบาลทั่วไป) ไม่สามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานประกอบการแจ้งเกิดต่อนายทะเบียนท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) เพื่อนำไปสู่การขอรับสูติบัตร</p> <p>มีข้อสังเกตเพิ่มเติมคือ เอกสารรับรองการเกิดที่คลินิกแม่ตาวออกเพื่อยืนยันการคลอดของเด็กในดินแดนของรัฐไทยนี้ หากเป็นกรณีที่ออกนับจาก</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● สทร. กรมการปกครอง ● กรมอนามัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงสาธารณสุข ● ผู้เชี่ยวชาญในคณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านสิทธิสาธารณสุข สิทธิในหลักประกันสุขภาพ และสิทธิในการได้รับการรับรองตัวบุคคลโดยการจดทะเบียนการเกิด (กานต์ เสริมชัยวงศ์, ชูติ งามอุรเลิศ, วีรวิชญ์ เขียวชัยนันท์ และชาติชาย อมรเลิศวัฒนา) ● ภาควิชาการจากคณะนิติศาสตร์

<p>เดือนสิงหาคม 2551 เป็นต้นมา จะได้รับการยอมรับและสามารถนำไปสู่การแจ้งการเกิดได้</p>	<p>มหาวิทยาลัยนเรศวร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง</p>
<p>ข้อหาหรือประการที่ 3. จากการตรวจสอบพบว่า ก่อนช่วงเดือนกันยายน 2553 เด็กและอดีตเด็กที่เกิดในพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยจากการสู้รบ ยังคงไม่ได้รับการจดทะเบียนการเกิดให้กับเด็ก แนวทางสำหรับการดำเนินงานจดทะเบียนการเกิดย้อนหลัง</p> <p>(1) กรณีของเด็กและอดีตเด็กที่เกิดในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ <u>ที่เกิดก่อนช่วงเวลาที่จะมีการทำฐานข้อมูลบุคคลในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯโดย UNHCR</u></p> <p>(2) <u>เกิดในขณะช่วงเวลาที่จะมีการทำฐานข้อมูลบุคคลในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯโดย UNHCR</u> แต่ก่อนเดือนกันยายน 2553</p> <p>(3) กรณีที่เด็กเกิดจากพ่อแม่ที่ยังไม่ผ่านกระบวนการ Pre-Screening</p> <p>(4) กรณีที่เด็กเกิดจากพ่อแม่ไม่มีเอกสารแสดงตนใดๆ</p> <p><u>ประเด็นข้อหาหรือ</u> การกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิสูจน์ตัวตนบุคคลของเด็กและอดีตเด็กแต่ละคน โดยเทียบกับข้อมูลบุคคลของ UNHCR หรือหลักเกณฑ์อื่นๆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● สทร. ● กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ● ปลัดอำเภอที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ (อาจเลือกเพียงบางพื้นที่มาก่อน อาทิ อ.เมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน และอ.สวนผึ้งจังหวัดราชบุรี) ● UNICEF/IRC/IOM/UNHCR/IOM ● ผู้เชี่ยวชาญในคณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านสิทธิสาธารณสุข สิทธิในหลักประกันสุขภาพ และสิทธิในการได้รับการรับรองตัวตนบุคคล โดยการจดทะเบียนการเกิด (กานต์ เสริมชัยวงศ์, ชุตติ งามอรุณเลิศ, วีรวิชญ์ เขียวชัยนันท์ และชาติชาย อมรเลิศวัฒนา) ● ภาควิชาการจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
<p>ข้อหาหรือประการที่ 4. จากการตรวจสอบผลของกฎหมายใหม่ คือพ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534 ฉบับที่ 2 พ.ศ.2551 คนที่เกิดในประเทศไทยจะได้รับการออกสูติบัตร และได้รับการบันทึกในทะเบียนราษฎร โดยใช้แบบพิมพ์ประวัติ (ท.ร.38 ก.) สำหรับกรณีคนเกิดนอกประเทศไทย มีแนวคิดที่จะรับรองสถานะคนอยู่หรือไม่ อย่างไร</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● สทร. กรมการปกครอง ● กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ● ปลัดอำเภอที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่พักพิงในพื้นที่ชั่วคราว (อาทิ อ.

	<p>เมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และอ. สวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● UNICEF/IRC/IOM/UNHCR/IOM ● ผู้เชี่ยวชาญในคณะทำงานจัดทำ รายงานสถานการณ์ด้านสิทธิ สาธารณสุข สิทธิในหลักประกัน สุขภาพ และสิทธิในการได้รับการ คุ้มครองตัวบุคคล โดยการจด ทะเบียนการเกิด (กานต์ เสริมชัย วงศ์, ชูติ งามอุรุเลิศ, วีรวิชญ์ เขียว ชัยนันท์ และชาติชาย อมรเลิศ วัฒนา) ● ภาควิชาการจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง
<p>ข้อหาหรือประการที่ 5. ทางโรงพยาบาลอุ้มผาง พบว่า มีคนไข้จำนวนหนึ่ง ยังคงเป็นคนไร้รัฐ หรือบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียน โดยที่ผ่านมาทาง โรงพยาบาลอุ้มผางได้ดำเนินการสำรวจและจำแนกคนกลุ่มนี้โดยออกเอกสาร บัตรผู้ป่วย (บัตรขาว) ให้ จึงต้องการหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงการ ดำเนินการเพื่อรับรองความเป็นบุคคลตามกฎหมาย รวมถึงการแก้ปัญหา ความไร้รัฐของคนกลุ่มนี้</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● สทร. กรมการปกครอง ● สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ● โรงพยาบาลอุ้มผาง ● ผู้เชี่ยวชาญในคณะทำงานจัดทำ รายงานสถานการณ์ด้านสิทธิ สาธารณสุข สิทธิในหลักประกัน สุขภาพ และสิทธิในการได้รับการ คุ้มครองตัวบุคคล โดยการจด ทะเบียนการเกิด (กานต์ เสริมชัย วงศ์, ชูติ งามอุรุเลิศ, วีรวิชญ์ เขียว ชัยนันท์ และชาติชาย อมรเลิศ วัฒนา) ● ภาควิชาการจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และภาคส่วน

	ที่เกี่ยวข้อง
<p>ข้อหาหรือประการที่ 6. พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ.2508 ฉบับที่ 4 พ.ศ.2551 ที่รับรองสิทธิในความเป็นคนไทยของบุคคลที่เกิดจากบิดามารดาต่างด้าว เข้าเมืองไม่ถาวร และเกิดก่อนวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551 รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าว หรือกรณีคนไทยตามมาตรา 23 ได้บังคับใช้มาเป็นเวลาร่วม 2 ปีเศษแล้ว แต่กรณีในทางปฏิบัติยังพบว่าคนไทยตามมาตรา 23 จำนวนหนึ่งยังคงประสบปัญหาความล่าช้าในการได้รับการพิจารณาอนุมัติเพื่อลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน ส่วนหนึ่งอาจเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● สทร. กรมการปกครอง ● เทศบาลอุ้มผาง ● โรงพยาบาลอุ้มผาง ● ผู้เชี่ยวชาญในคณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านสิทธิสาธารณสุข สิทธิในหลักประกันสุขภาพ และสิทธิในการได้รับการรับรองตัวบุคคลโดยการจดทะเบียนการเกิด (กานต์ เสริมชัยวงศ์, ชูติ งามอุรุเลิศ, วีรวิชัย ธีรชัยนันท์ และชาติชาย อมรเลิศวัฒนา) ● ภาควิชาการจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
<p>ข้อหาหรือประการที่ 7. ยังคงพบว่าเด็กไม่มีสัญชาติไทย ในพื้นที่อำเภออุ้มผางอย่างน้อย 2 คน ถูกปฏิเสธสิทธิทางการศึกษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงศึกษาธิการ ● โรงพยาบาลอุ้มผาง ● ผู้เชี่ยวชาญในคณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านสิทธิสาธารณสุข สิทธิในหลักประกันสุขภาพ และสิทธิในการได้รับการรับรองตัวบุคคลโดยการจดทะเบียนการเกิด (กานต์ เสริมชัยวงศ์, ชูติ งามอุรุเลิศ, วีรวิชัย ธีรชัยนันท์ และชาติชาย อมรเลิศวัฒนา) ● ภาควิชาการจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และภาค

	ส่วนที่เกี่ยวข้อง
<p>ข้อหาหรือประการที่ 8. ยังคงมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่อความเป็นผู้ทรงสิทธิกองทุนหลักประกันสุขภาพตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2533 โดยพบว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> • มีกรณีผู้ป่วย ถีอบัตรเลข 6 , 7 บางส่วน เมื่อตรวจสอบสิทธิกับ สปสช. ปรากฏว่าเป็นสิทธิคนต่างด้าว • ผู้ป่วยที่ถือบัตรเลข 0 ส่วนใหญ่ยังไม่ได้คืนสิทธิ • ผู้ป่วยที่ถือบัตรเลข 8 บางส่วน (โดยเฉพาะคนเลข 8-xxxx-84xxx-xx-x) ตรวจสอบแล้วไม่พบสิทธิประกันสุขภาพ และไม่สามารถติดต่อข้อมูลกับ สนบพ.ได้ <p>จึงขอหารือแนวทางแก้ไขในทางปฏิบัติ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข • ผู้เชี่ยวชาญในคณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านสิทธิสาธารณสุข สิทธิในหลักประกันสุขภาพ และสิทธิในการได้รับการรับรองตัวบุคคลโดยการจดทะเบียนการเกิด (กานต์ เสริมชัยวงศ์, ชูติ งามอุรุเลิศ, วีรวิชญ์ เขียวชัยนันท์ และชาติชาย อมรเลิศวัฒนา) • ภาควิชาการจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
<p>ข้อหาหรือประการที่ 9. แนวทางการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงพยาบาลชายแดน ภายใต้ข้อจำกัดทางงบประมาณ อาทิ การรักษาพยาบาลที่มีค่าใช้จ่ายโดยเฉพาะผู้ป่วยในซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายสูงต้องให้ความอนุเคราะห์กับคนไข้ที่ไม่มีสิทธิในหลักประกันสุขภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ในส่วนของอำเภออุ้มผาง ปัจจุบันที่จำนวนผู้ไม่มีสิทธิประกันสุขภาพ 44,547 คน • การเผาศพไร้ญาติ ทางโรงพยาบาลรับภาระค่าเผาศพไร้ญาติ แบ่งตามช่วงอายุ 	<ul style="list-style-type: none"> • สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข • กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ • ผู้เชี่ยวชาญในคณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านสิทธิสาธารณสุข สิทธิในหลักประกันสุขภาพ และสิทธิในการได้รับการรับรองตัวบุคคลโดยการจดทะเบียนการเกิด (กานต์ เสริมชัยวงศ์, ชูติ งามอุรุเลิศ, วีรวิชญ์ เขียวชัยนันท์ และชาติชาย อมรเลิศวัฒนา) • ภาควิชาการจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และภาค

	ส่วนที่เกี่ยวข้อง
<p>ข้อหารือประการที่ 10. ข้อหารือถึงแนวทางการรับรองสถานะของคลินิกแม่ตาว ซึ่งแม่จะไม่ได้เป็นสถานพยาบาลตามกฎหมาย แต่ก็หน่วยงานของภาคเอกชนที่มีบทบาทสำคัญในการออกเอกสารรับรองเด็กที่มาคลอดในคลินิก (ปีละ 8 พันกว่าคน) ปัจจุบันทางคลินิกแม่ตาวดำเนินการออกเอกสารรับรองการเกิดให้ โดยพ่อแม่ของเด็กจะนำเอกสารดังกล่าวไปใช้ประกอบการแจ้งการเกิดต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพื่อขอรับเอกสารแจ้งการเกิด (ท.ร.1 ตอนหน้า) มีความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะมีการรับรองสถานะของคลินิกแม่ตาว ให้เป็นสถานพยาบาล เช่นเดียวกับที่มีการรับรองสถานะคลินิกขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว และสามารถออกเอกสารรับรองการเกิด (ท.ร.1/1) ให้แก่เด็กได้</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ● ผู้เชี่ยวชาญในคณะทำงานจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านสิทธิสาธารณสุข สิทธิในหลักประกันสุขภาพ และสิทธิในการได้รับการรับรองตัวบุคคลโดยการจดทะเบียนการเกิด (กานต์ เสริมชัยวงศ์, ชูติ งามอุรุกเลิศ, วีรวิญญ์ เขียวชัยนันท์ และชาติชาย อมรเลิศวัฒนา) ● ภาควิชาการจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง